

Vergaderjaar 2008–2009

23 490

Ontwerpbesluiten Unie-Verdrag

EG

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 21 november 2008

Naar aanleiding van de commotie die recent is ontstaan rondom het gebruik van bodyscans op Europese luchthavens¹ en mogelijke voorstellen hieromtrent van de Europese Commissie heeft de vaste commissie voor de JBZ-Raad² hierover gesproken in haar vergadering van 28 oktober 2008.

Daarop heeft de commissie bij brief van 29 oktober 2008 aan de minister van Justitie enige vragen gesteld.

De minister heeft op 19 november 2008 zijn reactie gestuurd.

De commissie brengt hiermee verslag uit van het aldus gevoerde schriftelijk overleg.

De griffier van de commissie,
Kim van Dooren

¹ Zie dossier E060007 op www.europapoort.nl

² Samenstelling:

Holdijk (SGP), Dölle (CDA), Van de Beeten (CDA), Broekers-Knol (VVD), De Graaf (VVD), Kox (SP), voorzitter, Essers (CDA), Meurs (PvdA), Eigeman (PvdA), Engels (D66), Franken (CDA), vice-voorzitter, Van Kappen (VVD), Peters (SP), K. G. de Vries (PvdA), Haubrich-Gooskens (PvdA), Reuten (SP), Koffeman (PvdD), Böhler (GL), Van Bijsterveld (CDA), Strik (GL), Lagerwerf-Vergunst (CU), Duthler (VVD), Vliegthart (SP), Kuiper (CU) en Yildirim (Fractie-Yildirim).

BRIEF AAN DE MINISTER VAN JUSTITIE

Den Haag, 29 oktober 2008

Naar aanleiding van de commotie die recent is ontstaan rondom het gebruik van bodyscans op Europese luchthavens en mogelijke voorstellen hieromtrent van de Europese Commissie, heeft de commissie voor de JBZ-Raad van de Eerste Kamer zich in haar vergadering van 28 oktober 2008 over dit onderwerp gesproken.

Uit diverse berichten in de media blijkt dat de Europese Commissie en het Europees Parlement in gesprek zijn over de introductie van bodyscans op de Europese luchthavens. Het is de leden van de commissie onduidelijk onder welke voorwaarden de bodyscans kunnen (of moeten) worden geplaatst en wanneer zij wel en wanneer niet worden gebruikt. Worden zij bijvoorbeeld alleen ingezet op vrijwillige basis of kunnen personen ook worden verplicht een bodyscan te laten uitvoeren, bijvoorbeeld wanneer het vermoeden van een strafbaar feit bestaat? Graag vernemen de leden van de commissie tevens de visie van de regering op de haalbaarheid van een EU-brede introductie van bodyscans, gelet op de opmerkingen van de Duitse minister van Binnenlandse Zaken Schäuble.

Waar het gaat om de privacy-aspecten, verneemt de commissie graag hoe het toezicht op de zorgvuldige uitvoering en verwerking van bodyscans zal worden ingericht. Worden de beelden van de scan bewaard en zo ja, voor welke periode? En voor wie zijn de beelden van de scan in dat geval toegankelijk? Zij dringen er op aan dat de Europees Toezichthouder Gegevensbescherming, en zo mogelijk de Werkgroep artikel 29, bij de voorbereiding van eventuele besluitvorming wordt betrokken.

De leden van de commissie zien het standpunt van de regering met belangstelling tegemoet.

Voorzitter van de commissie voor de JBZ-Raad.
M. J. M. Kox

BRIEF VAN DE MINISTER VAN JUSTITIE

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 19 november 2008

In antwoord op de vragen in de brief van de commissie voor de JBZ-Raad van uw Kamer d.d. 29 oktober 2008, met bovenvermeld kenmerk, treft u hieronder mijn antwoorden aan die achtereenvolgens ingaan op recente vragen van het Europees Parlement over bodyscanners, de wijze van inzet van bodyscanners voor de beveiliging van de burgerluchtvaart zowel op Schiphol als zoals ik die in Europees verband voorzie en de privacy-waARBorgen bij de inzet van de scanners op Schiphol.

Vragen van het Europees Parlement

De vragen die recent zijn gerezen bij enkele leden van het Europees Parlement rond het gebruik van bodyscanners, hangen samen met een voorstel voor een verordening op het gebied van de beveiliging van de burgerluchtvaart dat op 5 september 2008 volgens de regelgevingsprocedure met toetsing zoals vastgelegd in het Comitologiebesluit (1999/468/EG), aan het Europees Parlement is voorgelegd en waarover het Parlement zich vóór 5 december aanstaande dient uit te spreken. Het voorstel behelst een groot aantal basisbeveiligingsmaatregelen waaronder de mogelijkheid om bodyscanners in te zetten, hetgeen nu op basis van Verordening (EG) No. 65/2006 uitsluitend bij wijze van experiment is toegestaan. In reactie op het voorstel heeft het Europees Parlement op 23 oktober jongstleden een resolutie aangenomen waarin de Europese Commissie wordt gevraagd een onderzoek uit te voeren naar de gevolgen van het gebruik van bodyscanners voor de privacy, de volksgezondheid alsmede de bedrijfseconomische gevolgen voor de luchtvaartsector. Een kopie van de resolutie treft u bij deze brief aan. Naar aanleiding hiervan heeft de Europese Commissie een workshop georganiseerd waarin fabrikanten, luchthavens en beveiligingsautoriteiten van lidstaten het Europees Parlement hebben geïnformeerd over de proeven die met bodyscanners in Europa zijn en worden genomen.

In deze workshop is door de Europese Commissie aangegeven dat het onmogelijk is om vóór 5 december 2008 de vragen van het Parlement te beantwoorden. Gelet op de reacties van de Parlementsleden tijdens de workshop, is mijn verwachting dat het voorstel op 5 december door het Europees Parlement zal worden verworpen of voor die datum door de Europese Commissie wordt ingetrokken. Een eventueel nieuw voorstel waarin bodyscanners zijn opgenomen, zal pas worden aangeboden nadat de vragen van het Europees Parlement door de Europese Commissie naar tevredenheid van het Parlement zijn beantwoord. Dat zal op zijn vroegst begin 2009 mogelijk zijn.

Behalve de vertraging die nu bij de besluitvorming op Europees niveau zal optreden, verwacht ik dat na beantwoording van de vragen uit de resolutie en het opnemen in de regelgeving van eventuele aanvullende eisen op het gebied van privacy, gegevensbescherming en volksgezondheid, het Europees Parlement zal instemmen met regelgeving die het toepassen van bodyscanners toestaat.

Wijze van inzet bodyscanners

De voorwaarden waaronder de bodyscanners kunnen of moeten worden geplaatst en wanneer zij wel en wanneer niet worden gebruikt worden niet geregeld in de verordening die thans bij het Europees Parlement ter besluitvorming voorligt. Deze voorwaarden zullen in een andere, op de uitvoering gerichte verordening worden vastgelegd die door het Europees

Parlement zal worden beoordeeld volgens de regelgevingsprocedure van het Comitologiebesluit (1999/468/EG).

Kunnen of moeten gebruiken?

In de huidige Europese uitvoeringsverordening is voor het controleren van passagiers een tweetal beveiligingsmethoden opgenomen: 1. alle passagiers handmatig fouilleren; óf 2. alle passagiers controleren met metaaldetectieapparatuur aangevuld met een handmatige fouillering voor een deel van de passagiers. De uitvoeringsverordening schrijft voor dat passagiers volgens één van deze methoden dienen te worden gecontroleerd zonder dat de verordening de keuze voor één van de methoden voorschrijft. In een nieuwe uitvoeringsverordening zal het gebruik van de bodyscanner als een vergelijkbare beveiligingsmethode worden toegevoegd waarbij dan de keuze zal bestaan uit drie alternatieven.

Vrijwillig of verplicht

Op Europees niveau zal het gebruik van bodyscanners niet worden verplicht. Individuele lidstaten zijn nu al, en blijven bevoegd om in het kader van strengere maatregelen bodyscanners in te zetten. Ten overvloede meld ik dat hierbij uiteraard altijd aan Europese regelgeving dient te worden voldaan zoals die geldt op onder meer het gebied van privacy, gegevensbescherming en volksgezondheid.

De testen op Schiphol vinden plaats in het kader van Verordening (EG) No. 65/2006. Deze verordening is bedoeld om het in de praktijk testen van nieuwe technologieën en processen mogelijk te maken. Bij de testen op Schiphol is ervoor gekozen passagiers altijd de mogelijkheid te bieden om zich aan een andere controlemethode te laten onderwerpen. Ook indien de bodyscanners onder Europese regelgeving als permanente controlemethode worden geaccepteerd, zal in Nederland voor passagiers deze mogelijkheid aanwezig blijven zoals nu bijvoorbeeld al het geval is bij het gebruik van metaaldetectieapparatuur.

Het gebruik van de bodyscanners op Schiphol in het kader van de beveiliging van de burgerluchtvaart gebeurt zonder onderscheid des persoons. Het gebruik van de scanner wordt niet gecombineerd met het gebruik van eventueel beschikbare andere informatie over een individuele passagier, zoals zijn identiteitsdocument, instapkaart of een eventuele vermelding in een bij het overschrijden van de grens geraadpleegde databank.

Privacywaarborgen

Bij het huidige controleproces met de bodyscanners op Schiphol, is een aantal zorgvuldigheidseisen ingebouwd om de privacy en gegevensbescherming van te controleren personen optimaal te waarborgen:

- het opslaan van beelden van gescande passagiers is technisch onmogelijk gemaakt;
- op de beeldjes van de scanner worden de gezichten van de passagiers afgeschermd om de kans op identificatie zo veel mogelijk uit te sluiten;
- er is geen visueel contact tussen de beeldanalist en de door de scanner gecontroleerde personen mogelijk, zodat de kans op louter toevallige identificatie zo veel mogelijk wordt uitgesloten;
- het computernetwerk waarop de scanner is aangesloten is op een hoog niveau beveiligd en technisch gescheiden van computernetwerken die met internet zijn verbonden.

Wat betreft de betrokkenheid van de Europese Toezichthouder voor de Gegevensbescherming of de artikel 29 Werkgroep bij het bovenbedoelde wetgevingsvoornemen, is het van belang dat het onderhavige wetgevingsinitiatief van de Europese Commissie weliswaar van belang is

uit het oogpunt van bescherming van de persoonlijke levenssfeer, maar niet ziet op de verwerking van persoonsgegevens. De adviserende taak van beide organen is echter beperkt tot de verwerking van persoonsgegevens.

Voorts merk ik ten aanzien van de volksgezondheid nog op dat bij de testen op Schiphol bewust is gekozen voor een apparaat dat met veilige straling werkt die qua aard vergelijkbaar is met radiogolven en de straling van mobiele telefoons. Door TNO is een apart onderzoek naar de gezondheidseffecten uitgevoerd en is vastgesteld dat het stralingsniveau van deze scanners meer dan zesduizend keer lager is dan de in regelgeving vastgelegde blootstellingsniveaus en dat het gebruik van de scanners derhalve geen effect heeft op de volksgezondheid.

Ten slotte wil ik benadrukken dat ik het gebruik van bodyscanners als een onontkoombare en noodzakelijke ontwikkeling zie. Enerzijds vanwege de grote winst die ermee valt te behalen op het gebied van veiligheid en dan in het bijzonder het detecteren van explosieven waaronder *home made explosives*. Anderzijds vanwege toekomstige mogelijkheden om met deze apparatuur niet alleen op meer passagiersvriendelijke maar ook op snellere en goedkopere wijze de beveiligingsmaatregelen uit te voeren.

Ik vertrouw erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

De minister van Justitie,
E. M. H. Hirsch Ballin